

ONA ASALARINING EKSTERER VA INTERVER KO‘ RSATKICHLARI.

Jamolov R. Q.

Farg‘ona davlat universiteti-o‘ qituvchi.

Nuraddinova M. A.

Farg‘ona davlat universiteti-talabasi.

Azizov R. O.

Farg‘ona davlat universiteti-talabasi

Annotatsiya:

maqolada ona asalarilarning asosiy xususiyatlari uning a’ zolarini rivojlanish darajasiga, xamda uning tuxum qo‘ yuvchi a’ zolariga aloqador jarayonlarga bog‘ liq hususiyatlari hamda ona asalarining eksterer va interver ko‘ rsatkichlarini belgilovchi tuxumdonidagi tuxum naychalari soni, ona asalarining urug‘ don diametri, qornidagi tergit va sternitlarning hajm kengligi, zahar bezlarini uzunligi, ona asalarining xajmining eksterer va interver belgilari to‘ g‘ risidagi ma’ lumotlar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: eksterer va interver, tuxumdon, tuxum naychalari, urug‘ don, tergit, sternit, zahar bezlarini, asalari xajmi, kata zaxardon, kichik zaxardon.

ВНЕШНИЕ И ВНУТРЕННИЕ ПОКАЗАТЕЛИ ПЧЕЛИНОЙ МАТКИ.

Джамолов Р.К.

Ферганский государственный университет – преподаватель.

Нураддинова М.А.

Студент Ферганского государственного университета.

Азизов Р. О.

Студент Ферганского государственного университета.

Аннотация:

в статье основные характеристики пчелиной матки связаны с уровнем развития ее органов, а также особенности, связанные с процессами, связанными с органами яйцекладки, а также с количеством яйцевых трубок в

яичника, от которых зависят наружные и внутренние показатели пчелиной матки, диаметр спермия пчелиной матки, размеры, ширина тергита и стернитов в брюшке, длина ядовитых желез, внешние и внутренние признаки размера пчелиной матки.

Ключевые слова: экстерьер и интерьер, яичники, яйцеводы, семенники, тергит, стернит, ядовитые железы, размеры пчел, плюсневые кости, малые предплюсны.

EXTERIOR AND INTERIOR INDICATIONS OF QUEEN BEES.

Jamolov R.Q.

Fergana State University-teacher.

Nuraddinova M.A.

Student of Fergana State University.

Azizov R. O.

Student of Fergana State University.

Annotation:

In the article, the main characteristics of the queen bee are related to the level of development of her organs, as well as the features related to the processes related to the egg-laying organs, as well as the number of egg tubes in the ovary, which determine the exterior and interior indicators of the queen bee, the diameter of the sperm of the queen bee. , the size width of the tergite and sternites in the abdomen, the length of the venom glands, the external and internal signs of the size of the queen bee are presented.

Key words: exterior and interior, ovary, egg tubes, testis, tergite, sternite, venom glands, size of bees, metatarsal, small tarsal.

ONA ASALARINING EKSTERER VA INTERVER KO‘RSATKICHLARI.

Kirish. Ona asalarilarning asosiy xususiyatlari uning a’zolarini rivojlanish darajasiga, xamda uning tuxum qo’yuvchi a’zolariga aloqador jarayonlarga bog‘liq bo‘ladi.

A) Ona asalari tuxumdonidagi tuxum naychalari soni katta ahamiyatga ega bo‘lib, bunda ona asalarning tuxum qo’yishga qodirlik imkoniyatlari aniqlab olinadi. Ona

asalarining tuxumdonidagi tuxum naychalarining soni bilan uning kunlik tuxum qo'yish o'rtasida mustaxkam ijobiy aloqa, ya'ni o'zaro bog'liqlik mavjuddir.

B). Ona asalarining urug'don diametri uning jinsiy a'zolari rivojlanganlik darajasini belgilaydi. Urug'don sharsimon shaklga ega bo'lib, uning devorlari mustahkam va aniqko'rinadigan bo'ladi. Ona asalari tuxumdonining hajmi 0,7-0,9 mm ni tashkil etadi.

V). Ona asalari qornidagi tergit va sternitlarning hajm kengligi, unda jinsiy a'zolarini joylanish sig'imi va tuxumdonlarining o'lchamga bog'liq bo'ladi. Shuning uchun ham, ona asalari qornidagi uchinchi qarish ternitin va sternitini hajmi boshqalardan ancha kattaligi uchun, ularni o'lchash va ma'lumotlar olish qabul qilingan.

G). Ona asalari zahar bezlarini uzunligi. Ona asalari garchand nishlarini ishlatmasada, lekin ularda katta zaxar bezlari, boshqa ishchi asalarilarga nisbatan ancha uzun va yaxshi rivojlangan. Sermahsul ona asalarilarga, kammahsul ona asalarilarga nisbatan katta zahar bezlari yaxshi rivojlangan va ancha uzun. Shuning uchun ham ona asalari zahar bezlarini uzunligi bilan, uning kunlik o'rtacha tuxum qo'yishi o'rtasida yuqori darajadagi ijobiy o'zaro bog'liqlik mavjud. (Sultonov R, 1980). Bular albatta ona asalarining zahar bezlari ham tuxum ko'yishida ishtirok etishini va uning urug'ligi esa ona asalarini sifat ko'rsatgichlarini belgilaydi.

D). Ona asalarining xajmi uning asosiy sifat ko'rsatgichlarini va kelgusida undan foydalanish maqsadini belgilab beradi. Bu ko'rsatgichlarni, uning vazni tarzida o'lchab bo'lishi mumkin. Uning vazn og'irligi jinsiy a'zolarining rivojlanganlik ko'rsatgichlarining yig'indisi bo'lib hisoblanadi. Ona asalarining vazni dastlabki 2-3 kunlik davrida ancha og'ir bo'ladi, yoshi ulg'aygan sari ichaklaridagi ahlatlarning tashqariga chiqarishi natijasida, uning tana hajmi ancha kichrayib boradi.

Tadqiqot natijasi. Toshkent viloyatida o'tkazilgan ko'p yillik tajribalar natijasida (K. Raxmatov, 1966) shuni ko'rsatdiki, aprel va may oylarida yetishtirilgan ona asalarilar mart, iyun, iyul oylariga yetishtirilganlariga nisbatan hajmi og'ir bo'lgan, ya'ni aprel oyida yetishtirilgan ona asalarilarda vazni 193,0 mg bo'lsa, may oylaridagiga esa o'rtacha 201,0 mg ni tashkil etgan. P. Oganesyanning (1978) tekshirishlarida esa eng yaxshi hajmli ona asalari aprel oyidagisi bo'lib, uning vazn og'irligi o'rtacha 193,5 mg ni tashkil etgan.

Ona asalarining hajmi asalari oilasida asal yig'ishda ham birmuncha ta'sir etadi. Xar xil xajmdagi ona asalarilarning tasnifi (G.Taranov ma'lumotlari bo'yicha).

Ona asalari xajmi.	Xar bir tuxumdondagi tuxum naychalarining soni (dona)	Asal yig'imidan oldin oiladagi nasl miqdori (ming dona)	Oilaning asal to'plashi (kg)
Eng katta	170	28,4	27,6
Katta	165	25,4	25,5
O'rtacha	162	24,3	25,3
O'rtadan past	147	23,3	24,4
Kichik	109	22,5	19,2

Xulosa. Ona asalarining hajmidan uning sifatini yetarlicha bilib bo' ladi, uning sifati ona asalarilarni yetishtirish davridagi oziqlantirishga, havo haroratiga va uya namligiga bevosita bog' liq bo' ladi hamda sifatli yetishib chiqqan ona asalarida boshqa ona arilarga nisbatan tuxum naychalari soni 200-240 tagacha bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Burenin N. L., Kotova G.N. Spravochnik popchelovodstva Moskva Agropromizdat 1983 god.
2. Isamuxamedov A.I. Nikadamboev X.K. "Asalarichilikni rivojlantirish asoslari". Toshkent «Sharq» nashriyoti, 2013.
3. Kraxotin N.F. O'zbekistonda asalarichilik. Toshkent "Mehnat" nashriyoti, 1991
4. R.Jamolov., O.To'rayev., D.Xatamova "Asalarichilik asoslari" O'quv qo'llanma. 2022 yil. Farg'ona. "Classik" nashriyoti.
5. Jamolov, R., Boboyev, B., Mo'yidinova, Z. (2022). Asalari oilalarida kuz faslida bajariladigan ishlar. Science and innovation, 1(D7), 38-42.
6. Jamolov R., Boboyev B., O'ktamjonov S. Farg'ona vodiysida ona asalari yetishtirishning asalarichilikni rivojlantirishdagi va oila mahsuldorligini oshirishdagi ahamiyati //Science and innovation.– 2022.– T. 1.–№. D7.–C. 43-49.
7. Jamolov, R., Tolipova, X., Oxunova, D. (2022). O'zbekiston iqlim sharoitida asalarilarning vorroatoz kana kasalligi va unga qarshi kurashish usullari. Science and innovation, 1(D7), 50-55.
8. Kushmatovich, J. R., Safarovich, T. O., Rustamovna, J. D., & Pardaevich, A. T. (2022). The effect of artificial insemination of queen bees in the fergana valley on its ovulation. Academia Globe: Inderscience Research, 3(6), 1-5.
9. Qoshmatovich J. R. et al. Technology of feeding families of bees in different types of households in uzbekistan //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal.-2022.– T. 10–№. 3–C. 295-301.

10. Jamolov, R., Azizov, R., O'ktamova, Z. (2022). Asalari oilalarining tinch yo 'l bilan ona asalarini almashtirishi va ona asalari sifatiga ta'sir etuvchi omillar. Science and innovation, 1(D7), 229-233.
11. Kushmatovich, Jamolov Rapiqjon. "The role of bee pollination in uzbekistan and its role in increasing productivity." pedagogs jurnali 12.2 (2022): 176-179.
12. Kushmatovich J. R. et al. The effect of artificial insemination of queen bees in the fergana valley on its ovulation //Academicia Globe: Inderscience Research. – 2022.–T. 3.–№. 6.–C. 1-5.
13. Jamolov, R., To'raev, O., Azizov, R. (2022). Farg'ona viloyatining tog' va tog'oldi xudud sharoitida parvarishlanayotgan erkak asalarilarning yoshiga qarab sperma urug'ini yetilishi va o'zgarib turishi. Science and innovation, 1(D8), 496-501.
14. Jamolov, R. Q., Xatamova, D. M., & Xolmatova, M. A. (2022). Asalning tasnifi va kimyoviy tarkibi. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(11), 1031-1036.
15. Jamolov, R., Abduvaliyev, B., Ma'murova, Z. (2022). O'zbekistonda asalarichilikni rivojlantirish va uning ahamiyati. Science and innovation, 1(D8), 462-466.
16. Jamolov, R., To'raev, O., Abduvaliyev, B. (2022). Maturation and changes of sperm depending on the age of male bees raised in the conditions of fergana region. Science and Innovation, 1(8), 796-801.

